

Asia: VN/13663/2022

Luonnokset: Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaisesta etusijamenettelystä aluehallintovirastojen lupakäsittelyssä vuosina 2023—2025 ja hallintotuomioistuimissa vuosina 2023-2027 ja asetus selvityksen sisällöstä

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne AVI-käsittelylain pykäluonnoksesta, uusi 2 a ja 2 b ja niiden perustelut

Esitys poikkeaa hallinto-oikeuksissa käsiteltävien asioiden muusta kiireellisyysääntelystä, sillä yleensä kiireellisyys määräytyy suoraan lain nojalla eikä asianosaisen hallintoviranomaiselle esittämän pyynnön perusteella. Mahdollisista tulkinnanvaraisista tilanteista voi nyt esitetystä menettelyssä aiheutua lisätyötä tuomioistuimille, koska kielteisistä käsittelyratkaisuista on mahdollista valittaa pääasiallisen yhteydessä.

Lausuntonne vesilain pykäläluonnoksesta, uusi 15 luvun 4 a ja sen perustelut

Hallinto-oikeuksissa käsiteltäviä asioita on säädetty kiireellisiksi useiden hallinnonalojen lainsäädännössä. Tuomioistuinviraston tekemän selvityksen mukaan noin 50 % hallinto-oikeuksiin saapuvista jutuista on jo nykyisellään lakisääteisesti kiireellisiä, minkä vuoksi kiireellisyysääntelylle asetetut tavoitteet eivät toteudu. Näin ollen yhä uusien asiaryhmien säätäminen kiireellisiksi ei ole lähtökohtaisesti kannatettavaa. Tässä tapauksessa kyse olisi kuitenkin tiettyjen vesi- ja ympäristöasioiden priorisoinnista kyseisen asiaryhmän sisällä eikä esimerkiksi suhteessa sosiaaliasioiden kanssa, mikä yhdessä vihreän siirtymän hankkeiden käsittelyyn osoitetun lisärahoituksen kanssa vähentää jossain määrin uuden kiireellisyysääntelyn ongelmallisuutta.

Lausuntonne ympäristönsuojelulain pykäläluonnoksesta, uusi 197 a ja sen perustelut

Ks. edellinen kohta.

Lausuntonne maankäyttö- ja rakennuslain pykäläluonnoksesta, uusi 188 a ja sen perustelut

Ehdotetusta 188 a §:stä ei ilmene, tuleeko lainkohdassa tarkoitetun kaavavalitukset käsitellä kiireellisinä ainoastaan suhteessa muihin kaavavalituksiin tai MRL-valituksiin (vrt ehdotettu VL 15:4 a § ja YSL 197 a §, joista selkeästi ilmenee kiireellisyys ainoastaan suhteessa muihin ympäristöasioihin). Asiaa olisi syytä täsmentää MRL:n kiireellisyysääntelyn osalta.

Tuomioistuinvirasto kiinnittää myös huomiota siihen, että uusiutuvan energiantuotannon kannalta merkittäväksi katsottavan asemakaavan määrittäminen saattaa olla tulkinnanvaraista, mistä aiheutunee lisätyötä kiireellisyyssarvion tekeville tuomioistuimille.

Lausuntonne luonnoksen sisällyvistä siirtymäsäännöksistä (ns. AVI-käsittelylaki ja MRL)

-

Lausuntonne hallituksen esitysluonnoksesta muilta osin

Tuomioistuinvirasto on oikeusministeriön hallinnonalalla toimiva itsenäinen virasto. Viraston tehtävänä on huolehtia tuomioistuinten keskushallintotehtävistä ja toimintaedellytyksistä. Viime kädessä riippumattomat tuomioistuimet päättävät itse, mihin asiaryhmiin niille osoitetut henkilötyövuodet käytetään. Tuomioistuinvirasto seuraa toimivaltansa puitteissa tuomioistuinten toimintaa ja asioiden käsittelyaikoja.

Tuomioistuinvirasto kiinnittää huomiota vihreän siirtymän asioiden käsittelyaikojen seurannan haastavuuteen, koska tällä hetkellä ne eivät ilmene suoraan tietojärjestelmistä ja raporteista. Tuomioistuinvirasto tulee yhdessä tuomioistuinten kanssa selvittämään keinoja, joilla seuranta olisi mahdollista aiheuttamatta kohtuutonta hallinnollista taakkaa tuomioistuimille.

On syytä tiedostaa, että tuomioistuinten puutteellisen perusrahoituksen vuoksi nyt esitetty sääntely saattaa johtaa muiden ympäristö-, vesi- ja MRL-asioiden käsittelyaikojen kasvuun entisestään, jos lisärahoitus ei ole riittävää. Rahoituksen riittävyyden arviointi on käytettävissä olevien tietojen nojalla vaikeaa, koska esityksestä ei ilmene yksiselitteisiä tilastotietoja esityksessä tarkoitetuista vihreän siirtymän hankkeista.

Tuomioistuinvirasto kiinnittää myös huomiota siihen, että tuomioistuinten toiminta ei saisi liiaksi perustua määräaikaiseen lainkäyttöhenkilökuntaan. Ilmiö vaikeuttaa rekrytointia, lisää vaihtuvuutta sekä johtaa jatkuvaan sisäiseen koulutus- ja tutorointitarpeeseen. Mikäli tuomioistuinten perusrahoitus olisi riittävää, käsittelyajat pysyisivät kohtuullisina. Lisäksi järjestelmä olisi tällöin luonnostaan joustava, eikä erilaisten jutturuuhkien purkamisen vuoksi tarvitsisi turvautua määräaikaiseen henkilökuntaan nykyisessä määrin.

Lausuntonne asetusluonnoksesta ja perustelumuiistiosta

-

Jaakkola Riku
Tuomioistuinvirasto

Nieminen-Finne Hanna
Tuomioistuinvirasto